

was, en dat
aar zijn oor-

lek van in-
it, Tractaat
„mijn eigen
k” of „ver-
rekt niet te
leen te let-
rantwoorde-
mt voor re-
a de enkele
dat dr A.
imaginaire
Kuyper niet
Kuyper, en
r daar loep-
r Schelhaas
art. 79 en
lekstra.

(We) gaan
at een kind
daad val-
onderzoeken.
s te verkeer-
it”, is ego-
voevel aan
hoogte be-
men en bid-
Kuyper han-
en lid, maar
h gedrongen
te werpen”
der dus het
at geval van
maken, ook
itwoordelijk-
rager (D. d.
als valsche
Kuyper, nog
IGING een
/ooreerst de
huwen VAN
ten anderen
ds elders in
f ook in de
lichting tot
j zijn talent
GEDEERD,
in een val-

ekstra moet
En nu zeg-
a een open-
en wat daar

44 zijn eigen
kenbaar ge-
noch met
tikel te con-

ier gaat het
xbierum nog
Deze frie-
den hunner

K. S.

KINDEREN,
S, SPECIAAL
dienst zijn.

khed beseft,
alle ouders
airen dienst.
ad of ouder-
plaats, waar
toch heusch
enste van de
t. 31 K.O.”
r te wonden.
at hun kind
eenige ken-
nen enkel be-
jongens on-

an 20 gebou-
mers hebben,
kan nu ooit
dere kazernes
de jongens
het opzicht
noeid om de
vinden.

eldpredikers.
ouderling in-
vens komen.
zijn actief en
ouders mo-
meer of min-
of militairen-
opzichte een
bij den doop

hunnen kinderen de belofte afgelegd voor 's Heeren
Aangezicht, hun kinderen bij het opwassen in de voor-
zeide leer te onderwijzen of te doen onderwijzen. En
nu stuurt men ze rustig in militairen dienst zonder
meer.

Ouders, schrikt wakker, en ziet hier Uw van God
opgelegde taak. Geeft oogenblikkelijk kennis aan den
kerkeraad van de gemeente, waar uw jongen heen-
gaat zoodra hij in dienst komt of van garnizoen ver-
andert. Zoo kan hij aanstonds weer ter catechisatie
gaan en allen bijstand genieten, dien hij zoo zeer van
noode heeft. Beseft U de moeilijkheden van uw kind
niet, als hij daar geheel alleen staat in zoo'n groote
kazerne? De militairen-ouderling legt dan ook direct
contact tusschen de vrijgemaakte jongens onderling,
een contact dat zelfs in Indië nog van onschatbare
waarde kan zijn.

Nog erger is het verzuim als uw kind in een der
militairen hospitalen moet worden opgenomen. Vaak
wordt de klacht vernomen, dat er geen ouderling op
bezoek is geweest. Er zijn gevallen dat jongens er
maanden liggen, zonder dat daar kennis van gegeven
wordt. Aan wien de schuld?

Hoe moet de militairen-ouderling weten dat uw jon-
gen daar ligt? En hoe verlangen zulke jongens, daar
ver van huis en temidden van een zoo gemengde om-
geving, naar een geestelijk gesprek. Hoe goed doet
het ze daar eens over te kunnen praten. U weet niet,
waar U uw kind van berooft.

Reeds meerdere malen is in de kerkelijke bladen de
aandacht op deze misstanden gevestigd. Dit moest
toch onder ons niet noodig zijn.

Vriendelijk verzoek ik alle kerkelijke bladen deze
regels nog eens over te nemen.

Een ouderling voor de militairen.

UIT HET POLITIEKE- EN SOCIALE LEVEN

het antwoord
van den heer J. Schouten.

De Heer J. Schouten heeft in „Nederlandsche Ge-
dachten” (20 Sept. 1947) een uitvoerige beschouwing
gewijd aan het korte artikel, dat in ons blad van 21
Juni is opgenomen met betrekking tot „het miljoen-
plan”. Prof. Greijdanus heeft voorloopig reeds daar-
op een kort antwoord gegeven, maar het overige laten
rusten, omdat hij slechts tijdelijk de redactie waar-
nam. We zullen dus zelf eenig nader bescheid hebben
te geven. Liefst zweeg ik, totdat de samenstellers van
het oorspronkelijke stuk hun stem gezamenlijk had-
den kunnen doen hooren (wat niet onmogelijk is);
maar er komen zooveel verzoeken om iets in dezen te
zeggen, dat ik maar vast met een strikt persoonlijk
woord van wal steek.

I. De Heer Schouten redeneert o.l. tegenstrijdig in
zijn eerste opmerking, bl. 254, b/255 a. Die komt hier-
op neer:

a) toegegeven wordt, dat de publieke zaak publiek
behandeld kan en mag worden.

b) maar toch had deze publieke zaak het milli-
oenplan, niet behandeld moeten worden in een blad
als „De Reformatie”, maar onze bezwaren „dienens in
de organen van de PARTIJ aan de orde gesteld, be-
handeld en afgedaan te worden op een wijze, die in
overeenstemming is met de gestelde orga-
nisorische regelen”.

We kunnen den Heer Schouten daarin niet volgen.

Hier volgen de gronden.

A. Wij zijn den laatsten tijd een tikje kopschuw ge-
worden van die „organisatorische” wegen. Vele na-
ste medewerkers van den Heer Schouten hebben ons
in ander verband hetzelfde lied voorgezongen: de
kerkelijke weg, de kerkelijke weg; zooals het thans
in „Ned. Gedachten” heet: de organisatorische weg,
de organisatorische weg! We hebben eerstbodoelde
sprekers ook op hun woord geloofd, d.w.z. we heb-
ben aanvaard, dat ze het meenden, en dan met
alle consequenties. Maar wat zien we? Notulen, die
fijn-tjes worden gekleurd. Acta eener Synode, die
de waarheid verzwijgen (als de Heer Schouten omtrent
„Bergschenhoek” de waarheid weten wil, moet hij niet
de Acta zijner synode lezen, doch een oorkonde komen
bezigtigen in het gebouw der Theol. Hoogeschool, Broederweg 15, Kampen). Rap-
porten die worden geheim gehouden, als ze den hee-
ren niet zinnen, maar die gedrukt worden als ze re-
clamestukken zijn. Synodedeuren toe, zoogenaamd
vanwege de Duitschers, als K. S. wat zou willen zeg-
gen, en synodedeuren wijd open (al zijn de Duitschers
nog veel erger gaan razen en tieren inmiddels) als vast-
staat, dat van dien kant toch niets gezegd zal wor-
den ter synodale vergadering. En zoo voort. Laat men
ons niet meer praten over den organisatorischen weg
als ware die een weg met vaste reglementen voor wat
betreft het gebruik en het recht van gebruik. We heb-
ben dit begrip („organisatorische weg”) bevonden een
tooverformule te zijn in de handen van onbetrouw-
bare poortwachters, die de toegangen tot den weg
openen en sluiten naar willekeur. En we zijn niet

overtuigd, dat het klimaat der A.R. partij zoo zuive-
rend is dat het dezelfde menschen, die in de ker-
kelijke sfeer knoeien met het begrip „organisa-
torische weg”, ineens in de politieke zou ontdoen
van deze aanhelevende zonde.

B. De organisatorische weg..... Maar weet de Heer
Schouten niet, dat het daarover juist loopt
in heel de kwestie? Zijn kerkelijke vrien-
den hebben het bezworen, dat die rebel, dien zij in
1944 ook aan broeder Jan Schouten voor een publiek
kerkgebed om zijn bekeering hebben in aanmerking
doen komen, met synodale aanbeveling (K. Dijk, G.
C. Berkouwer en zoo) juist daarom is uitgewor-
pen, omdat hij den (kerkelijk) organisatorischen weg
verliet. Van zijn kant beweerde die man, wat hij nog
beweert, dat deze kerkelijke medewerkers van den
Heer Schouten den (kerkelijk) organisatorischen weg
op droeve manier hebben verlaten; want: die
weg is de weg der Kerkenordening. Hij noemt hen
revolutionairen. Nu kan in zoo'n situatie de Heer
Schouten ons niet helpen met het zeg-
gen: volgt den organisatorischen weg, zonder dat hij
eerst in de kerk dit hardop zegt, ons daarin komt
helpen en ons duidelijk maakt dat deze (politiek) or-
ganisatorische weg metterdaad als de eenige en bin-
dende was aangewezen voor degenen die een advies
gaven inzake het te geven antwoord op de vraag om
geldelijken steun op korten termijn aan het miljoen-
plan, en zonder dat hij ons duidelijk maakt, wat die
weg is, en welke uitzichten hij opende om ter zake
van de collecte voor het miljoenplan op tijd te
zijn.

C. Want — gaat het den Heer Schouten ditmaal in
deze politieke business niet zooals het in de ker-
kelijke zijn kerkgenooten gaat? Dat is: opereert hij
niet wat te eenzijdig met het motief van den organi-
satorischen weg? Het advies „der vijftien” sloot zich
aan bij de FEITEN. De feiten waren zoo: „de vijf-
tien” zeiden:

a) het miljoenplan volgde niet den organisato-
rischen weg, maar kwam ineens van boven af indruk
op de gemoederen maken;

b) vandaar, dat terwijl wij — vijftien — dit schrij-
ven, de collectezak al onder den neus van „onze men-
schen” gehouden wordt;

c) die zullen dus op zeer korten ter-
mijn moeten zeggen: ja of neen;

d) gaan we den langen weg op van vragen, protes-
teeren, gravamina indienen, dan worden we — mis-
schien — over een jaar of zoo wel eens beantwoord,
maar intusschen is die collectezak al lang al „onze
mensen” gepasseerd, en hebben ze geofferd wat de
synodocraten hun afhandig willen maken, b.v. in een
kerkelijk proces, hun aangedaan, omdat ze de revo-
lutie-Ridderbos niet willen steunen;

e) het is dus noodzakelijk, dadelijk hun het ge-
vraagde advies te geven.

Als nu de Heer Schouten ONS wil houden aan den
organisatorischen weg, nu, dan kunnen we uit wel-
willendheidsoverwegingen daarin komen, zelfs nu nog.
Dan zouden we zeggen: begin gij dan zelf. D.w.z.
staak dat miljoenplan. Geef alle gelden terug. Maak
blanco kaarten. Stop de heele zaak, totdat de
kwesties zijn doorgepraat, en we goed
weten, over en weer, wat gij principieel zijt, en wat
wij, en waar ons geld, eventueel, voor gebruikt wordt.
En kom daarna, als alles eerlijk en publiek doorge-
praat is, terug met uw miljoenplan, en beloof ons, dat
ge ons advies zult opnemen in de organen van de
partij, d.w.z. zoo, dat we metterdaad allen bereiken,
die uw collectezak zal bereiken. Doen?

Natuurlijk zegt de Heer Schouten: onzin, kan niet.
Dat weten we ook zelf.

Maar te meer daarom houden we vol: houd ons niet
op met den „organisatorischen” weg: de collectezak
werd al onder den neus van onze menschen gehou-
den, en in den korten tijd die daar valt tusschen het
ophouden van den zak en het bewegen van een volle
dan wel leeg hand naar den zak, hadden we onze
menschen te bereiken, want ze vroegen ons: wat moet
het wezen?

D. En dan voorts: in dit geval hadden we eigenlijk
niets te maken met den organisatorischen weg. Stel,
dat het Leger des Heils een grootsche actie begint,
ook onder onze menschen, om geld in te zamelen, en
we willen aan onze menschen zeggen: spaart uw geld
voor iets anders, moeten we dan eerst de collecte la-
ten passeeren en inmiddels mosterd-na-den-maaktijd-
brieven schrijven aan het Hoofdkwartier van het
Heilsleger? Stel, dat een minister onze menschen wil
laten handelen, op staanden voet, inzake consu-
mentencrediet, of noodvoorziening, mogen we dan on-
ze leden niet op korten termijn adviseeren, doch moe-
ten we de zaak maar laten passeeren, om eerst Zijne
Excellentie te schrijven en alle regeeringswegen of
te zoeken? Vergeet de Heer Schouten niet, dat er
twee zijn: de partij, en de menschen van wie de
partij een offer vraagt, ook komende tot hen, die de
eerste violspelers der partij willen berooven van hun
goederen, zulks alleen omdat zij in de kerk anti de
revolutie van Dijk en Ridderbos en Nauta waren? Die
partij heeft haar geschiedenis (slechts aan weinigen
bekend ter zake van dit plan). Maar die om een offer
aangesproken hoorders hebben hun dagelijkschen
nood en principieelen strijd, waarom de meeste partij-

gangers zich nauwelijks bekommeren, en waarin zij
ten diepste zijn en worden gegriefd door het meeren-
deel van de partijleden en ook van de naaste vrien-
den van den Heer Schouten, gegriefd, en misverstaan,
en — vervolgd. Laat nu niemand ons remmen met het
motief van den „organisatorischen weg”, want die-
zelfde heeren die het miljoen willen beheeren en ge-
bruiken voor ik weet niet wat, misschien wel voor veel
verkeers (b.v. voor de den laatsten tijd meer en meer
aan den norm ontrouw wordende Vrije Universiteit)
spelen een beetje met dien „organisatorischen weg”:
zie maar, hoe miserabel ze ermee weten te knoeien
en te plukken in de kerk.

E. Tenslotte: de Heer Schouten erkent zelf het on-
derscheid tusschen „antirevolutionairen” en de A.R.
Partij. Zaken van de Partij, aldus de Heer S., behoo-
ren langs partij-organisatorischen weg te gaan. Maar
een collecte is toch zeker ook een aangelegenheid van
de uit allerlei kringen aangezochte offeraars? En als
die nu eens worden aangesproken als „antirevolution-
nairen”? Me dunkt, zóó staan de zaken. Daarom mo-
gen ook „antirevolutionairen” hun gedachten kenbaar
maken over de vraag, of zij er goed aan doen, in de
huidige omstandigheden te offeren aan een doel, dat
zij niet nauwkeurig omschreven zien, en in handen,
welker bewegingen zij niet in alles kunnen volgen.
Zooals de Heer Schouten — merkwaardig genoeg —
zijn antwoord in „Ned. Gedachten” richt, niet tot
de leden der A.R. Kievereenigingen, maar „aan onze
GEESTverwanten” (hoofdletters van hemzelf) zóó
spraken ook wij in ons Reformatie-artikel (wij,
vijftien) tot onze GEESTverwanten, n.l. in de kerk.
De kerk geldt ons als de gemeenschap van de familie
gevormd door den (historisch werkenden) Geest van
Christus. Met een kiesvereeniging heeft ondergetee-
kende niet veel contact; en hij zou zeker niet b.v. te
Kampen willen vergaderen met dr Ridderbos als pre-
sident of iets dergelijks. Omdat hij tegen dezen Heer
ernstige en publiek gekende bezwaren heeft wegens
openlijk revolutieplegen en wegens schandelijke rechts-
verkrachting. Noch met dr Den Hartogh, noch met
dr K. Dijk, die zich hebben gedragen als dr Ridderbos,
en wegens hun rechtsschennis gepleegd, tegen enkele
collega-docenten, nergens meer te tolereeren zijn waar
men, laat ons een voorbeeld noemen, een „commissie-
van-beroep” vormt in zaken van benoeming en ont-
slag; wie zelf in zoo'n aangelegenheid openlijk door
schennis der rechtsnormen knoeit, kan in zoo'n com-
missie alleen maar getolereerd blijven omdat men niet
meer leeft bij de normen van openbare orde. Wij zien
corruptie overal, waar zulke figuren ongemeend blij-
ven ondanks hun onder-publieke controle
vallend openbaar wangedrag. Maar daarom te
meer zal de Heer Schouten ons niet euvel kunnen
duiden, dat ook wij ons richten tot onze GEESTver-
wanten, om hen eraan te herinneren, dat onderschei-
den prominenten in de A.R. Partij zijn opgehouden,
geestverwanten van ons te zijn, of dagelijks meer er-
mee ophouden.

F. Dat zijn pijnlijke dingen om te zeggen, maar ze
zijn niet voor een honderdste deel zoo pijnlijk, als wat
deze heeren bestaan hebben in schorsing en afzetting,
zoogenaamd in Gods Naam. En dan, — we hebben al
eerder opgemerkt, dat er tusschen de door ons be-
doelde kringen en ons niet zooveel een confessioneel,
of kerkrechtelijk, als wel een ethisch conflict ligt.
En ook dat valt onder de publieke controle, en al-
leen in zooverre het daaronder valt, spreken we er-
over, en mochten we verwachten, dat de Heer Schou-
ten het zich zou aantrekken, inplaats van te zeggen,
dat de partij daarvoor oostindisch doof moet blijven.

K. S.

STEMMEN UIT ONZE KERKEN

FRIESCHE PREDIKANTEN EN „SCHORSING”.

Aan de redactie van „De Reformatie”.

Hooggeachte redacteur!

In aansluiting op hetgeen ik u Maandag 11. vroeg
om op te nemen in uw blad, ben ik zoo vrij u thans
in verband daarmee te vragen het volgende ook op
te nemen.

In aansluiting op wat wij u verleden week hebben
gemeld omtrent de schorsing van br S. Hoekstra, dia-
ken te Sexbierum, kan ik u thans mededeelen, dat bij
nadere inlichtingen is gebleken, dat de kerkvisitatoren
Dr Schelhaas van Tzummarum en Ds Wagenaar van
Arum, wel degelijk aanwezig zijn geweest bij de eigen-
lijke schorsingsvergadering op 28 Oct. 11.

Zoo hebben dus twee leden van de conferentie van
Friesche Predikanten n.l. Dr Schelhaas en Ds van Urk
rechtstreeks meegewerkt aan de schorsing van br. S.
Hoekstra, diaken van de Geref. Kerk te Sexbierum en
zich op deze wijze mede schuldig gemaakt aan de zon-
den, welke zij zelf in de Synode veroordeelen. Het kan
soms lang duren, maar eens moet er toch kleur be-
kend worden!

Harlingen, 20 Nov. 1947.

Da J. HETTINGA.

Zie hierover ook elders in dit nummer. Redactie.